

Голові Разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 35.829.001 Львівського державного університету
фізичної культури ім. Івана Боберського,
д-р пед. наук, професору Данилевич М.В.

Відгук

офіційного опонента доктора педагогічних наук, доцента
Мельнікова Андрія Вікторовича
на дисертаційну роботу Небожука Олега Романовича
на тему: «Удосконалення фізичної підготовки курсантів військових коледжів
сержантського складу»,
подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії
з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка,
за спеціальністю 017 – Фізична культура і спорт

Актуальність теми. На сьогоднішній день, дійсний рівень фізичної та психологічної підготовленості курсантів військових коледжів сержантського складу не відповідає сучасним вимогам професійної (бойової) діяльності.

З початком проведення антитерористичної операції на сході нашої країни, кандидатами на навчання до військового коледжу сержантського складу були лише юнаки з числа цивільної молоді, але на даному етапі до навчального закладу вступають також військовослужбовці служби за контрактом. Ці зміни призвели до того, що з першого дня після вступу в одній навчальній групі (підрозділі) навчаються курсанти з різним рівнем базової підготовки - цивільна молодь, яка немає взагалі військової підготовки та має набагато нижчий рівень фізичної підготовленості в порівнянні з «контрактниками». Ці чинники, своєю чергою, значно знижують ефективність діючої системи військово-професійної підготовки, а також тренувального процесу під час занять з фізичної підготовки.

Тому, удосконалення змісту фізичної підготовки курсантів військових коледжів сержантського складу з урахуванням категорій військовослужбовців є нагальною проблемою, яка потребує вирішення.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до Зведеного плану наукової і науково-технічної діяльності Головного управління підготовки Збройних Сил України на 2015-2020 р.р., за темою науково-дослідної роботи «Теоретико - методичні засади фізичної

підготовки у ВВНЗ I-II рівня акредитації», шифр – «Коледж» (номер державної реєстрації 0119u002382).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Наукові положення та висновки, що сформульовані в роботі мають достатню ступінь обґрунтованості. Вірогідність отриманих у роботі результатів забезпечена адекватністю методів дослідження, поставленим завданням, коректною статистичною обробкою одержаних даних, а також позитивним ефектом впровадження результатів роботи у практику.

Наукова новизна роботи полягає у тому, що уперше обґрунтовано та експериментально перевірено програму фізичної підготовки курсантів військового коледжу сержантського складу, яка забезпечує ефективний навчальний процес курсантів з урахуванням категорій військовослужбовців та підвищує їх рівень фізичної підготовленості; удосконалено дані про організацію та проведення різних розділів фізичної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів; удосконалено інформацію щодо структури та організації фізичної підготовки військовослужбовців збройних сил країн-членів Північноатлантичного альянсу; набуло подальшого розвитку уявлення про загальні та спеціальні фізичні якості курсантів, які необхідно формувати під час занять з фізичної підготовки для підвищення рівня функціонального стану курсантів.

Практична значущість одержаних результатів полягає в обґрунтуванні та впровадженні розробленої програми фізичної підготовки курсантів військового коледжу сержантського складу з урахуванням категорій військовослужбовців в навчальний процес вищих військових навчальних закладів Збройних Сил України.

Матеріали дисертаційного дослідження використовуються при укладенні навчальних програм із фізичної підготовки для військових коледжів сержантського складу та навчальних центрів Збройних Сил України.

Практичний ефект роботи підтверджено актами впровадження до системи фізичної підготовки військовослужбовців Збройних сил України, зокрема Військового коледжу сержантського складу Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, м. Львів; Військового коледжу сержантського складу Військового інституту телекомунікацій та інформатизації, м. Полтава; Військового коледжу сержантського складу Харківського університету повітряних сил імені Івана Кожедуба, м. Харків; Головного управління підготовки Збройних сил України, м. Київ.

Основні положення дисертаційного дослідження відображено в 10 наукових працях, серед яких: 3 публікації у фахових виданнях України, 1 публікація у виданні, яке належить до переліку міжнародної наукометричної бази даних Web of Science, 1 навчально-методичний посібник та 5 праць апробаційного характеру.

Оцінка змісту дисертації, її завершення в цілому.

Дисертаційна робота складається з анотації, змісту, переліку умовних скорочень, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Дисертацію виконано на 208 сторінках, ілюстровано 27 таблицями та 18 рисунками. Бібліографія містить 194 джерела, з яких 31 закордонна публікація.

У *вступі* обґрунтовано актуальність проблеми, чітко визначено мету дослідження; коректно сформульовано об'єкт та предмет; завдання охоплюють вичерпний перелік кроків, необхідних для досягнення поставленої мети; висвітлено наукову новизну дослідження. Крім того у вступі визначено практичне значення одержаних результатів, вказано, де і як було впроваджено, апробовано та опубліковано основні теоретичні й практичні положення дисертаційного дослідження.

У *першому розділі* «**Сучасні аспекти професійної підготовки курсантів військових коледжів сержантського складу**» на основі огляду наукових літературних та документальних джерел проаналізовано основи підготовки військовослужбовців сержантського складу Збройних сил України під час професійної діяльності; з'ясовано основні поняття та сутність фізичної підготовки військовослужбовців сержантського складу у вищих військових навчальних закладах Збройних сил України та країн-членів Північноатлантичного альянсу; визначено особливості організаційних форм фізичної підготовки у військових коледжах сержантського складу.

У *другому розділі* «**Методи і організація досліджень**» дисертант описує використані методи, етапи розв'язання завдань та досліджуваній контингент. Дослідження проводилися в декілька етапів з послідовним та паралельним вирішенням завдань дисертаційного дослідження в період з 2015 по 2020 рр. В дослідженні прийняли участь курсанти Військового коледжу сержантського складу Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного (констатувальний експеримент n=174, формувальний експеримент n=158).

У *третьому розділі* «**Визначення рівня фізичної підготовленості курсантів військового коледжу сержантського складу**» подано дані, які отримано в результаті констатувального експерименту спрямованого на дослідження: рівня фізичної підготовленості курсантів першого курсу навчання

військового коледжу; динаміки загальної та спеціальної фізичної підготовленості курсантів військового коледжу з урахуванням категорій військовослужбовців, а також дослідженні функціонального стану курсантів військового коледжу з урахуванням категорій військовослужбовців.

У четвертому розділі **«Обґрунтування, розробка та експериментальна перевірка ефективності програми фізичної підготовки курсантів військового коледжу з урахуванням категорій військовослужбовців»** подано дані щодо обґрунтування структури та змісту програми військового коледжу сержантського складу з урахуванням категорій військовослужбовців, мета якої полягає в забезпеченні ефективного навчального процесу курсантів з урахуванням категорій військовослужбовців та підвищенні їх рівня фізичної підготовленості. Основною особливістю авторської програми є те, що при розробленні програми за основу взято відсотковий розподіл загальної та спеціальної фізичної підготовки з першого семестру навчання для курсантів з числа цивільної молоді: загальна фізична підготовка – 30%, спеціальна фізична підготовка – 70% та курсантів військової служби за контрактом: загальна фізична підготовка – 70%, спеціальна фізична підготовка – 30%, з подальшим їх поступовим варіюванням в залежності від періоду навчання, при тому що наприкінці навчання відсоткове відношення загальної та спеціальної фізичної підготовки в обох категорій курсантів складає 60 та 40% відповідно.

Дослідження пов'язані з визначенням ефективності авторської програми на вдосконалення загальної фізичної підготовленості курсантів довело, що запропонований зміст занять за авторською програмою дозволяє достовірно покращувати показники загальних фізичних якостей, а саме: човниковий біг 10x10 м ($t=2,11$; $p<0,05$), підтягування на перекладині ($t=2,73$; $p<0,01$), в згинанні і розгинанні рук в упорі лежачи ($t=2,06$; $p<0,05$), в згинанні і розгинанні рук в упорі на брусах ($t=2,55$; $p<0,05$), в утриманні гирі 16 кг ($t=2,27$; $p<0,05$), в човниковому бігу 4 x 100 м ($t=2,43$; $p<0,05$), в бігу на 1000 м ($t=2,08$; $p<0,05$) та в бігу на 3000 м ($t=2,09$; $p<0,05$). Разом з тим, показники контрольної групи наприкінці дослідження в порівнянні з початком не мають достовірного покращення результатів виконання вправ ($p>0,05$).

Перевірка ефективності авторської програми щодо рівня спеціальної фізичної підготовленості курсантів показала, що за перевірочними вправами які характеризують рівень спеціальних фізичних якостей в ЕГ спостерігається достовірні покращення результатів в порівнянні з КГ: в човниковому бігу 6x100 м ($t=2,26$; $p<0,05$), у виконанні загальної контрольної вправи на смузі перешкод ($t=2,14$; $p<0,05$), в бігу на 1100 м з подоланням перешкод ($t=2,62$; $p<0,01$), в бігу на

3 км з перешкодами ($t=2,55$; $p<0,05$), в метанні гранати Ф-1 на дальність ($t=2,03$; $p<0,05$) та на точність ($t=3,41$; $p<0,01$). Крім того визначено, що курсантів КГ на всіх етапах дослідження відсутні достовірні зміни в показниках ($p>0,05$).

У *п'ятому розділі* проведено узагальнення результатів дослідження та представлено три групи наукових результатів.

Висновки роботи сформульовано чітко та лаконічно, у повній мірі відповідають поставленій меті та завданням дослідження та представляють досягнення дисертанта.

Поставлені завдання дисертаційної роботи повноцінно розкривають тему дослідження, переконливо висвітлюють наукову новизну та практичну значущість. Достовірність отриманих результатів дисертації підтверджується тривалістю дослідження, правильно підібраними методами математичної статистики та обробки даних. Висновки коректні, відповідають поставленим у дослідженні завданням.

Порушень академічної доброчесності не виявлено. Використання текстових запозичень, без відповідного звернення до джерела інформації відсутнє. У роботах, виконаних у співавторстві відзначено особистий внесок автора.

Разом з позитивними сторонами дисертаційної роботи слід відзначити певні недоліки, технічні помилки та дискусійні питання:

1. У Першому розділі, при наявності опису основних наукових думок дослідників щодо досліджуваного аспекту, відсутнє критичне висвітлення робіт попередників і не акцентовано увагу на питаннях, що залишились не вирішеними.

2. Незрозуміло, з якою метою було проведено дослідження функціонального стану курсантів військового коледжу.

3. На нашу думку мету дослідження «удосконалити зміст фізичної підготовки курсантів військового коледжу сержантського складу з урахуванням категорій військовослужбовців» необхідно було викласти в наступній редакції «підвищення рівня фізичної підготовленості курсантів військового коледжу сержантського складу».

4. З опису організації формувального експерименту незрозуміло чим займалися курсанти контрольної групи, які вправ або комплекси вони виконували та яке було фізичне навантаження.

5. В дисертаційній роботі зустрічаються орфографічні, стилістичні помилки та деякі порушення в оформленні рисунків.

Зазначені зауваження не є принциповими та не знижують загальної позитивної оцінки, наукової та практичної значущості результатів дисертації Небожука Олега Романовича.

Висновок. Дисертаційна робота Небожука Олега Романовича на тему «Удосконалення фізичної підготовки курсантів військових коледжів сержантського складу», є завершеним самостійним дослідженням, яке має актуальне теоретичне та практичне значення, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (зі змінами), Порядку проведення експерименту з присудження доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167, а її автор Небожук Олег Романович заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, доцент

Начальник кафедри фізичної підготовки та особистої безпеки

Національної академії Державної прикордонної служби

України імені Богдана Хмельницького

Мельніков Андрій Вікторович

